

Asia: VN/28631/2021

Lausuntopyyntö työryhmän loppumietinnöstä yrityksen saneerauksesta annetun lain kehittämiseksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Verohallinto on ollut edustettuna loppumietintöä valmistelleessa työryhmässä. Verohallinnon käsityksen mukaan työryhmän mietinnössä on käsitelty kattavasti yrityssaneerauslain soveltamiskäytännössä havaittuja ongelmia ja pyritty myös selvittämään, miten nämä ongelmat ovat todennettavissa tilasto- ja tutkimustiedon perusteella. Osa ongelmistä on ehdotettu lainsäädännöllisiä ratkaisuja, mutta joidenkin ongelmien osalta on jouduttu toteamaan, ettei ole löydetty oikeudellisesti kestävää muutosehdotusta. Mietintöön on kirjoitettu perusteluja myös niistä ratkaisuvaihtoehdoista, joita ei ole pidetty mahdollisina toteuttaa ainakaan tässä vaiheessa; yrityssaneerausinstituutiossa on edelleenkin kehittämisen varaa.

Velallisen sopimusvastuita koskeva muutosehdotus

Verohallinnon käsityksen mukaan yrityssaneerauslain 27 §:ssä säädettyjä velallisen sopimusvastuita koskeva muutosehdotus on mietinnössä esitetyistä muutosehdotuksista merkittävin. Voimassa olevan lain nojalla velallinen saa sopimusehdoista riippumatta päättää vuokraus- ja vuokrausluottosopimuksen. Mietinnössä ehdotetaan velallisen sopimusten irtisanomismahdollisuuden laajentamista, jossa rajoittavina tekijöinä olisivat kuitenkin muun muassa sopimuksesta irtautumisen välttämättömyys, selvittäjän suostumus ja kohtuullinen korvaus sopimuksen ennenaikaisesta päättämisestä. Rajoittavat tekijät nostaisivat sopimusten irtisanomiskynnystä ja estäisivät oikeuden väärinkäytön eli saneerausmenettelyyn hakeutumisen pelkästään epäedulliseksi koetun sopimuksen irtisanomisen takia. Tosiasiassa jo nykyisin velallinen voi päästä sopimusoikeudellisin keinoin irti sopimuksista, jotka ovat taloudellisesti liian raskaita, ja näitä toimenpiteitä tehdään yleensä jo ennen saneerausmenettelyyn hakeutumista. Laajempi mahdollisuus sopimuksista irtautumiseen yrityssaneerausmenettelyssä parantaa yritystoiminnan tervehdyttämisen keinovalikoimaa, jos saneerausmenettely saadaan onnistuneeseen päätökseen eli saneerausohjelma saadaan vahvistettua. Sopimusten irtisanomisoikeus ja irtisanomisesta neuvottelemisen voi sitä ennen kuitenkin vaikeuttaa saneerausmenettelyä. Irtisanomiskorvaus voi

johtaa riita-asian käsittelyyn tuomioistuimessa, jolloin ohjelma jouduttaisiin vahvistamaan ennen kuin saneerausvelkana pidettävä saatava on selvä. Kaikki nämä seikat vaikuttavat myös muihin saneerausvelkoihin kuten esimerkiksi Verohallintoon. Muutosehdotuksen toteuttaminen edellyttää näiden intressien punnintaa: saneerausohjelmaan saadaan liikkumavaraa, mutta sopimusten irtisanomisen mahdollisuus voi tuoda vaikeuskerrointa saneerausmenettelyyn.

Samanaikaisten yrityssaneeraus- ja konkurssihakemusten käsittelyä koskeva muutosehdotus

Saneeraushakemuksen käsittelyyn liittyvistä muutosehdotuksista Verohallinto pitää erittäin kannatettavana lain 24 §:n muutosta, jonka mukaan saneeraushakemuksen kanssa samaan aikaan vireillä olevan konkurssihakemuksen käsittelyä olisi jatkettava ja että konkurssiasia olisi ratkaistava, jos saneeraushakemus hylätään tai menettely keskeytetään. Voimassa oleva laki ei estä konkurssiasian rinnakkaista käsittelyä ratkaisukypsäksi saakka, ja käytännössä näin on joskus meneteltykin, mutta nimenomainen sääntely ei jättäisi tulkinnan varaa ja olisi näin ollen parempi vaihtoehto. Mietinnön perusteluosassa todetaan, että ratkaisu konkurssiasiaissa olisi tehtävä heti, eli samassa istunnossa tai muutoin välittömästi saneeraushakemuksen hylkäämisen jälkeen. Verohallinto ehdottaa, että myös säännöksessä ilmaistaisiin, että konkurssiasia ratkaistaisiin ”heti”, ”viivytyksettä” tai ”välittömästi”.

Peräkkäisten yrityssaneeraushakemusten käsittelyä koskeva muutosehdotus

Mietinnössä on puututtu myös peräkkäisiin saneeraushakemuksiin, joita tehdään välittömästi edellisen hakemuksen hylkäämisen jälkeen. Mietinnössä on todettu, että saneeraushakemuksen tutkimatta jättäminen ei olisi hyväksyttävää sääntelyä. Kuitenkin jos uusi hakemus tehdään ilman, että yrityksen tilanteessa on mitään muutosta ainakaan parempaan suuntaan, pitäisi voida joututtaa hakemuksen käsittelyä. Näissä tapauksissa on tyypillistä, että hakemuksilla pyritään esimerkiksi hidastamaan konkurssihakemuksen käsittelyä tai muita velkojien perintätoimia. Verohallinnon käsityksen mukaan ensisijaista olisi ehdotetun 24 §:n soveltaminen eli konkurssihakemuksen pikainen ratkaiseminen. Jos konkurssihakemusta ei pystyttäisi ratkaisemaan heti, ja peräkkäisiä uusia saneeraushakemuksia tulisi vireille konkurssin viivästyttämiseksi, olisi mahdollista välttää viivytykset soveltamalla ehdotettua 70 a §:ää saneeraushakemuksen hylkäämisestä kirjallisessa menettelyssä. Säännös perusteluineen on myös selkeä viesti siitä, että konkurssia ei voi välttää peräkkäisiä saneeraushakemuksia tekemällä, jos yritystoimintaa ei saa osoitettua elinkelpoiseksi ja maksukyvyttömyyttä ei ole tosiasiaissa mahdollista poistaa saneerauksen keinoilla.

Takaisinsaantikanteen vireillepanon määräaika koskeva muutosehdotus

Takaisinsaantiin yrityssaneerausmenettelyssä (36 §) ehdotetaan muutoksia kanneajkaan ja takaisinsaannilla palautettujen varojen käsittelyyn. Selvittäjän kanneajan pidentämiseen puolesta vuodesta vuoteen Verohallinto suhtautuu varauksellisesti: käytännössä kanneajkojen pidentäminen

johtaa siihen, että kanteita myös nostetaan myöhemmin eli vasta lähellä laissa säädetyn kanneajan päättymistä. Tämän seurannaisvaikutuksena myös tuomioistuimen takaisinsaantia koskevat ratkaisut tehtäisiin myöhemmin ja takaisinsaanteista johtuvat muutokset maksuohjelmaan varmistuisivat myöhemmin. Ehdotettu muutos voisi aiheuttaa viivytyksiä, mikä on ristiriidassa mietinnön tavoitteiden eli menettelyn nopeuttamisen kanssa. Muutosehdotus oikeustoimen peräytyessä saatujen varojen säilyttämisestä ja käyttämisestä on Verohallinnon näkemyksen mukaan erittäin tarpeellinen täsmennys. Yrityssaneerauslain ja konkurssilain takaisinsaantia koskeva sääntely on tarkoitettu suojaamaan velkojien oikeuksia ja velkojien yhdenvertaisuutta. Voimassa oleva laki ei ole antanut suoraa ratkaisua kysymykseen, kenelle varat palautuvat ja miten varat on käytettävä, koska velallisen omaisuus on menettelyn aikana velallisen hallussa. Ehdotettu muutos korjaisi tämän ongelman.

Epäselvien ja tuntemattomien velkojen asemaa koskeva muutosehdotus

Epäselvien ja tuntemattomien velkojen asemaa koskevaa 47 §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että 2 momentin ensimmäisestä virkkeestä poistetaan selvittäjää koskeva maininta. Ensimmäisessä virkkeessä säädettäisiin, että velka, jota velkoja tai velallinen ei ole ilmoittanut maksuohjelman vahvistamiseen mennessä, lakkaa, jollei ohjelmassa toisin määrätä. Vaikutusta ei siten olisi enää sillä, että selvittäjä on muuten saanut velasta tiedon. Poistamista on perusteltu mietinnössä selvittäjää koskevan maininnan tarpeettomuudella, koska tuntemattoman velan asemasta lisättiin pykälään toinen virke vuoden 2007 uudistuksessa (HE 152/2006). Vuoden 2007 uudistuksessa ei kuitenkaan arvioitu silloin lisätyn toisen virkkeen suhdetta ensimmäisen virkkeen sisältöön – eli jäikö selvittäjän tietoisuutta koskeva kohta tarkoituksella pykälään, ja onko ensimmäisellä virkkeellä jokin erillinen merkitys? Muutosehdotus on aiheuttanut epävarmuutta Verohallinnossa: Virkkeen nykyisen sisällön tulkinnan mukaan selvittäjän tietoisuus velasta estäisi velan lakkaamisen, vaikka velallinen ei ilmoita velkaa, josta velkoja ei vielä tiedä. Jos säännöstä muutettaisiin, olisi teoriassa mahdollista, että velka lakkaisi, jos jostakin syystä selvittäjä tietäisi velasta, jota velallinen ei ilmoita ja josta velkoja ei vielä tiedä. Verohallinnon käsityksen mukaan tämä tilanne voisi olla mahdollinen esimerkiksi sellaisen verovelan osalta, josta on ilmoitettu virheellistä tietoa. Toisaalta selvittäjällä olisi tällaisessa tilanteessa velvollisuus selvittää saatavaa tarkemmin, ja olisi kestävämpää, jos tämän velvollisuuden rikkominen aiheuttaisi sellaisen velan lakkaamisen, joka on maksuohjelmaa vahvistettaessa velkojalle tuntematon. Koska muutettavaksi ehdotetun virkkeen merkitys on jäänyt selvittämättä vuoden 2007 lakimuutoksen perustelussa, olisi muutosehdotusta perusteltava nyt selkeämmin. Muussa tapauksessa jää epävarmuus siitä, muuttuuko oikeustila kuitenkin jollakin tavalla vai onko kyseessä vain tekninen pykälän korjaaminen. Jos tarkemmin arvioitaessa ilmenisi, että poistettavaksi ehdotetulla kohdalla onkin tosiasiaa merkitystä, sitä ei pitäisi poistaa pykälästä.

Siirtymäsäännöksestä

Siirtymäsäännösten perusteluissa on kerrottu periaatteet eri säännösten voimaantulosta selkeästi. Koska muutosehdotukset koskevat koko yrityssaneerauksen ”kaarta” – hakemuksen käsittelyä, saneerausmenettelyä ja saneerausohjelman vahvistamisen jälkeistä aikaa - siirtymäsäännösten muotoilu on ollut haastavaa. Tässä mietinnössä ehdotettuja muutoksia edeltää laaja

yrittäjäneuvoston muutos, joka tulee voimaan jo tänä vuonna (2022) ja jossa on oma voimaantulosäätelynsä. Verohallinto ehdottaa, että siirtymäsäännösten perusteluissa esitettäisiin esimerkkejä siirtymäsäännösten soveltamisesta ottaen huomioon myös vuonna 2022 voimaan tulevien säännösten soveltamisen.

Tossavainen Kimmo
Verohallinto